

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht, op woensdag 5 april 1967

Er was grote belangstelling voor de aangekondigde voordrachten van de twee biologie-studenten uit Utrecht.

De eerste spreker, de heer **G. van Driel**, begon met te zeggen, dat het vegetatiekundig onderzoek van de Berghofweide, waarover hij thans zou spreken, eigenlijk het werk was van drie studenten, nl. van de heren **Colaris**, **Hilgers** en van hemzelf. Hij gaf een korte omschrijving van de belangrijkste resultaten van het vegetatiekundig onderzoek van de Berghofweide te Wylre, een 2 ha groot natuurreservaat bij Stokkem, bestaande uit een terras, een hellingweide en een dalweide. Dit reservaat is vooral bekend om de rijkdom aan orchideeën, waarvan helaas enkele soorten zijn verdwenen. In dit gebied komen nog vele andere soorten planten voor, o.a. 40 soorten mossen. De onderzoekers hebben een bodemkaart van de Berghofweide samengesteld, aan de hand waarvan de spreker het verband tussen bodem en begroeiing kon aantonen.

Tijdens de gedachtenwisseling, volgende op deze voordracht, wees **Dr. Diemont** er op, dat de Natuurbescherming in Limburg door de aankoop van dit natuurreservaat een gelukkige greep gedaan had, belangrijk voor de wetenschap, en hij feliciteerde de onderzoekers met de mooie resultaten.

De tweede spreker, de heer **J. Hilgers**, betoogde dat sinds 1900 in Zuid Limburg een achteruitgang van de orchideeën is geconstateerd, die later enigermate kon worden opgevangen door de natuurbescherming.

Diverse gebieden werden de laatste jaren erg verwaarloosd. Spreker behandelde de verdwenen orchideeën-soorten op de vroegere vindplaatsen in Limburg. Zelfs in het Savelsbos-complex komen nog maar 7 soorten voor. De St. Pietersberg is voor de orchideeën al grotendeels verloren en helaas onvervangbaar. Ook op de Brunssummerheide werden belangrijke vondsten gedaan en het wordt hoog tijd dat dit heidegebied tot reservaat zal worden verklaard. In totaal zijn 8 tot 15 soorten orchideeën in Limburg verdwenen.

De heer **Hilgers** beklemtoonde dat de Berghofweide te Wylre een unieke, plaats inneemt in de flora van Nederland. Juist in de reservaten vinden we nu soorten die er nooit zijn voorgekomen en dat is wel een aparte pluim op de hoed van Staatsbosbeheer. De heer **Hilgers** hoopt dat beheersmaatregelen zullen worden genomen om de kalkgraslanden zo goed mogelijk in stand te houden. De Sint Pietersberg en de Bemelerberg zijn de noordelijkste vindplaatsen van bepaalde orchideeën in Europa, zodat bescherming dringend noodzakelijk wordt geacht.

De **voorzitter** toonde zich zeer dankbaar voor het waardevolle werk van beide onderzoekers en natuurlijk ook voor het feit, dat beiden ons vanavond hierover iets verteld hebben. Hun voordrachten verdienen echter een grotere verspreiding. De voordracht van de heer **Hilgers** over de achteruitgang van de orchideeën zal in afleveringen verschijnen in ons maandblad; over de wijze van uitgeven van het werk van de heer **van Driel** — een lijvig boekwerk met uitslaande kaarten — wordt nog van gedachten gewisseld.

Bij de aanvang van de vergadering heeft de voorzitter met de leden de verplaatsing van de maandvergadering besproken. Het resultaat van deze bespreking vindt men op bladz. 49.

te Heerlen op dinsdag 11 april 1967

De heer **van Maastricht** vertoonde *Cardamine hirsuta*, Kleine veldkers, een soort die tot hetzelfde geslacht behoort als de Pinksterbloem. De Kleine veldkers is gekenmerkt door het feit dat zijn hawen ver boven de kleine, witte bloempjes uitsteken, die vier meeldraden bezitten. Dat de meest bekende bloemen niet altijd de best bekende zijn was **Dr. Dijkstra** opgevallen, toen tijdens een uitstapje zijn deelgenoot vol trots vertelde dat hij eens een Bosanemoon met wel 7 bloembladeren gezien had. Op hetzelfde moment viel ons oog op talrijke exemplaren met 7 bloembladeren en een kort onderzoek leverde planten op waarvan het aantal varieerde van 5-9. *Anemone nemorosa*, Bosanemoon, heeft geen kelk- en kroonbladeren, maar een bloemdek, iets heel merkwaardigs voor een dicotyl. Het aantal bloemdekbladen kan zelfs tot 12 bedragen. Deze zijn wit van

kleur met aan de basis een weinig geel. Echter zeer veel bloemen zijn iets rose of blauwachtig van tint. Deze is waarschijnlijk onafhankelijk van de temperatuur. Zaaiproeven toonden aan dat roodbloemige planten niet constant blijken te zijn. Ook de diameter van de bloem is sterk variabel en bedraagt 15-40 mm. Onder de bloem komen drie kransstandige, gedeelde schutbladen voor. Deze bosplant kan zich zeer lang handhaven in wegbermen en bewijst door zijn voorkomen dat daar vroeger ter plaatse eens een bos geweest moet zijn.

Namens de jongeheer Smeets werd de vlinder *Saturnia pavonia*, Nachtpauwoog, vertoond, welke door hem zelf opgekweekt was, iets wat volgens vlinderkenners bijna nooit lukt. De rups van deze komt op de heide voor.

Vervolgens vertelde Br. Arnoud iets over een wants en wel *Aradus depressus* Fabr. te Wylre, 8-4-'67. Deze buitengewoon platte wantsen zitten meestal onder de schors van dode bomen en stobben (eik, berk, beuk). Door hun grijsbruine kleur ziet men ze niet gemakkelijk en meestal pas als ze gaan lopen, als een verschuivend schilvertje dat zich losmaakt. Ze voeden zich met het mycelium of met het vruchtlichaam van zwammen die zich tussen de bast en het hout ontwikkelen. *A. depressus* speciaal met het rijpende vruchtlichaam van *Polyporus* en andere fungi (Förster, H., 1953, Beitr. Ent. 3: 395-404; Biol. of *A. depressus*). De monddelen zijn aangepast aan deze voeding. Het rostrum is kort, maar de styli zijn buitengewoon lang en liggen in rust spiraalsgewijze in een holte van de kop opgerold. De huid is ruw door kuiltjes en groefjes en ze is rijk met doorntjes bezet. Bij de paring zit het ♂ op het ♀ wat bij landwantsen enig is. De aanhangsels van het 9e segment kunnen met grijptangen verward worden, maar wanneer de genitalia in rustpositie verkeren zijn ze als zodanig uitwendig niet te zien, daar ze dan geheel in het segment opgenomen zijn. Een oviposter is aanwezig. De gele tot bruine larven en de volwassen dieren leven in groepen gezellig samen en zijn wel in aantallen van 20 en meer waargenomen. Bij het opvliegen van een van zijn twee exemplaren toonde dit dat het volledige vleugels bezat. Daar wij onze bossen zo schoon houden en er als gevolg maar weinig hout te vinden is dat zijn volledig verval in de natuur kan door-

maken, moet men deze en andere platwantsen bepaald zoeken.

Hierna deelde de heer F. W. F. Bult de volgende waarnemingen mee mede namens de heren J. Bais, H. Bult en R. Goldbach:

Grutto: 25-III-67, Hopel (Kerkrade) 42 ex. Waterpieper (in zomerkleed): 25-III-67, Hopel, 12 ex., 26-III, Dem (Hoensbroek), 1 ex. Zwarte zeeëend: 25-III-67, Stevensweert 1 ♂, 1 ♀. Kempphaan: 25-III-67, Stevensweert, 9 ex. Oeverzwaluw: 29-III-67, Belgische Geul bij Nederlandse grens 1 ex. (zeer vroeg). Houtsnip: 30-III en 1-IV-67, Schinveld, 3 ex, waarvan 1 balsend. Blauwe Kiekendief: 1-IV-67, Schinveld 1 ♀. Scholekster: 2-IV-67, Stevensweert, 2 ex. Baardmees: 2-IV-67, Dem (Hoensbroek) 3 ex. 1 ♂, 1 ♀, 1 juv.; 10-IV, 1 juv. met andere koptekening dan eerstgenoemd ex. Zwartkop, tuinfluiter: 5-IV-67, Hopel 1 ♂.

Tot slot waarnemingen gedaan op 8-IV-67 te Kerkrade bij de Steenberg van Sm. Wilhelmina:

Buizerd: 1+2+6+4+4+1+5+1+2+4, trekrichting N.O. Havik: 1 ♂ (bij groep van 5 Buizerds) en 1 ♀ richting N. Visarend: 14 uur, 1 ex. cirkelend boven de Steenberg, later wegtrekkend in N. richting.

De heer H. Finken zag op 3-IV-67 omstreeks 18.15 c.a. 150 Kraanvogels bij Limmel ten N. van Maastricht de Maas overstekend in n.w. richting. Ze vlogen door elkaar en waren zeer luidruchtig, zeer waarschijnlijk gingen ze op Belgisch gebied pleisteren.

NIEUWE LEDEN

Mevr. L. A. v. d. Walle, Beatrixlaan 18, Geleen.

J. H. van Kan, Scharnerweg 51, Maastricht.

C. F. Kahlman, Dr. Jan van den Tempelstraat 27 "", Amsterdam-W.

A. G. J. Zeegers, Spuistraat 59 "", Amsterdam-C.

J. Beemster, Heidepad 7, Munstergeleen.

J. M. de Bruyn, Aan de Dom 26, Heugem.

J. Conen, Rotterdamstraat 96, Heerlen.

E. van Campen, Caumerbeeklaan 19, Heerlen.

J. M. Woldendorp, Graetheidelaan 1a, Geleen (Kerensheide)